

KRÁTKODOBÉ MODELOVANIE MZDOVÉHO VÝVOJA

Ing. Anna Vladová*

Pozícia SR v medzinárodných porovnaníach mzdovej úrovne a jej determinantov

Vysvetlenie kauzálnych zákonitostí vývoja miezd patrí v ekonomických teóriách k problematikám s protichodnými závermi, čo potvrdzujú aj praktické skúsenosti s modelovaním miezd štandardizujúcej sa ekonomiky typu Slovenska. Na začiatku hľadania vysvetľujúcich premenných mzdového vývoja v podmienkach slovenskej ekonomiky treba uviesť, že Slovensko obsadilo krajné pozície v medzinárodných komparáciách takých makroekonomických veličín, ktoré determinujú mzdu, a aj v samotných mzdových a príjmových porovnávaníach.

Napríklad v mzdovom rebríčku, ktorý zverejnila Federácia európskych zamestnávateľov (FedEE, 2005), skončilo Slovensko na 35. mieste zo 48 porovnávaných krajín a oblastí, a to s hrubou mzdou, ktorá dosahuje len 11 % dánskej mzdy (štúdia vychádza zo štatistických údajov o priemernej hodinovej mzde v 31 pracovných zaradeniach v troch veľkostných kategóriách podnikov).

V rámci krajín Európskej únie Slovensko vykazuje jeden z najnižších podielov kompenzácií zamestnancov na hrubom domácom produkte. To znamená, že z celkových národohospodárskych dôchodkov vytvorených v ekonomike prípadne zamestnancom na Slovensku menej ako zamestnancom v iných krajinách EÚ. Zatiaľ čo obvyklé rozdelenie dôchodkov v krajinách eurozóny vychádza v prospech zamestnancov, na Slovensku je tento pomer obrátený v prospech zamestnávateľov.

V relatívne nízkej hrubej mzde a nízkych kompenzáciách sú navyše zahrnuté relatívne vysoké sociálne príspevky¹, ktoré zahŕňajú odvody dané poisťným systémom zdravotného, nemocenského, starobného, invalidného poistenia, poistenia v nezamestnanosti, garančného, úrazového poistenia a poistenia do rezervného fondu solidarity. Odvody na Slovensku patria k najvyšším v rámci OECD (Svetová banka, apríl 2005). Na Slovensku smeruje do sektora verejnej správy väčšia časť hrubej mzdy a kompenzácií, ako je priemer za OECD a relatívne menšia časť do sektora domácností (zamestnancom) na ďalšie použitie.

* V čase spracovania tohto materiálu autorka pracovala v Národnej banke Slovenska.

¹ Rozsah začlenenenia sociálnych príspevkov v hrubej mzde a kompenzáciách zamestnancov sa líši. Hrubá mzda zahŕňa sociálne príspevky platené zamestnancami; kompenzácie zamestnancov zahŕňajú okrem hrubých miezd a plátov aj sociálne príspevky platené zamestnávateľmi za zamestnancov.

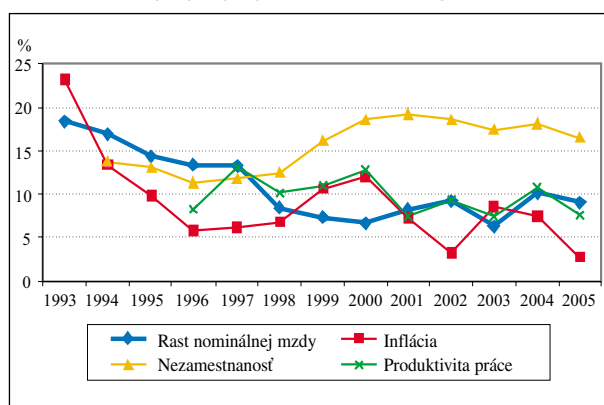
Dôsledkom relatívne nízkych miezd a nízkej účasti zamestnancov na rozdelení národohospodárskych dôchodkov, sčasti odčerpávaných relatívne vysokými odvodmi, je nižšia úroveň spotrebného dopytu, ak ho meriame ako podiel konečnej spotreby domácností na celkovom objeme vyprodukovaných tovarov a služieb v ekonomike. V rámci EÚ patrí Slovensko ku krajinám s najnižším podielom súkromnej spotreby na hrubom domácom produkte.

Stručný náčrt komparácie mzdy, jej zložiek a jej prejavu v spotrebnom dopyte je nutné prepojiť s pohľadom z produkčnej stránky, kde sa mzdová úroveň formuje. Vychádzajúc z porovnania údajov za krajiny Európskej únie, Slovensko má jednu z najnižších úrovní pridanej hodnoty, pripadajúcu na jedného zamestnanca. Nízka úroveň pridanej hodnoty potom korešponduje s nízkou mzdovou hladinou, ktorú je možné udržiavať aj v dôsledku vysokej miery nezamestnanosti, jednej z najvyšších v rámci EÚ.

Načrtnuté príčiny a dôsledky mzdového vývoja treba monitorovať a prehodnocovať nielen z dlhodobého hľadiska mzdového dobiehania slovenskej ekonomiky, ale je vhodné zohľadniť ich aj pri ekonomickej interpretácii krátkodobého modelového vzťahu medzi mzdou a jej determinantmi. Všeobecne sa za hlavné determinanty mzdy považujú: inflácia, produktivita práce a nezamestnanosť. Historický vývoj mzdy a jej všeobecných determinantov zobrazuje nasledujúci graf, v ktorom:

- inflácia je definovaná ako medziročná miera rastu spotrebiteľských cien, meraná na úplnom spotrebnom koši,
- nezamestnanosť je definovaná ako miera nezamestnanosti podľa výberového zisťovania pracovných síl,
- produktivita práce predstavuje medziročnú mieru rastu produktivity práce, meranú podielom hrubého domáceho produktu na jedného zamestnaného v bežných cenách.

Graf 1 Mzdový vývoj a jeho determinanty

Z kvantifikácie vzájomných vzťahov na ročných údajoch vyplýva, že vývoj nominálnej mzdy v celom doterajšom období bol pozitívne korelovaný s vývojom inflácie s časovým oneskorením jedného roka (koeficient korelácie +0,7) a negatívne korelovaný s vývojom nezamestnanosti bez časového posunu (koeficient korelácie -0,7). V skrátenom období rokov 2001 – 2005 možno vývoj mzdy vysvetliť vývojom produktivity práce, a to spoľahlivejšie ako v predchádzajúcich prípadoch (koeficient korelácie sa zvýšil na +0,8). V reálnej ekonomike však jednotlivé faktory pôsobia vo vzájomnej súčinnosti. Kompozitný typ modelu prezentovaný v nasledujúcej časti opisuje súčasné pôsobenie vybraných premenných na krátkodobé formovanie nominálnej mzdy.

Kompozitný model mzdového vývoja

Konštrukcia modelu vychádza z doterajších pozorovaní obvyklej praxe kolektívneho vyjednávania na Slovensku, z vyhodnotenia doposiaľ zaznamenaných odchýlok krátkodobých prognóz od skutočného vývoja, čo bolo doplnené matematickým aparátom Európskej centrálnej banky a podporené ekonomickou teóriou. Kompozitný model mzdového vývoja bol skonštruovaný na báze štvrtročných údajov v bežných cenách, publikovaných ŠÚ SR za obdobie od 1. štvrťroka 1993 po 3. štvrťrok 2005. Keďže časový rad údajov o nominálnej mzde vykazuje významnú sezónnosť, údaje boli sezónne očistené. Model umožňuje prognózovať vývoj nominálnej mzdy na najbližšie štyri štvrťroky.

Kompozitný model mzdového vývoja pozostáva z dvoch samostatných zložiek. Prvá vychádza zo všeobecnej platnosti atribútu nominálnej mzdy, ktorou je mzdová rigidita smerom nadol. V modeli je zohľadnená tak, že z celkového mzdového rastu sa vyčlení rigidná časť mzdy, a to pomocou matematického aparátu, ktorý používa Európska centrálna banka napríklad na analýzu produktu. Vyčlenenú časť mzdového rastu nazývame efekt prenosu z predchádzajúceho roka². Reziduálnou časťou k celkovému mzdovému rastu je potom „aktuálna mzdová dynamika bežného roka“, ktorá je vysvetľovaná v druhej zložke kompozitného modelu.

$$\text{Celkový mzdový rast} = \text{efekt prenosu} + \text{aktuálna mzdová dynamika}$$

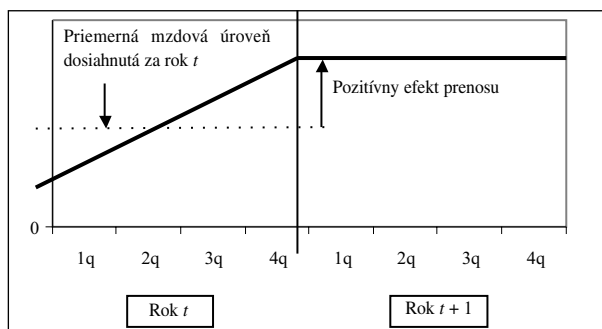
Konštrukcia druhej zložky modelu bola zameraná na hľadanie takých vysvetľujúcich premenných, ktoré by dokázali dostatočne spoľahlivo opísať stret záujmov zamestnanca a zamestnávateľa pri mzdovom vyjednaní. Z tohto dôvodu premenné vysvetľujúce vývoj aktuálnej dynamiky pochádzajú z dvoch údajových zdrojov: z okruhu cenovej štatistiky, ktorá poskytuje dáta sledované zamestnancami a z okruhu finančnej štatistiky, výsledky ktorej monitorujú zamestnávateľa.

Efekt prenosu z predchádzajúceho roka

Vychádzajúc z predpokladu, že dohodnutá nominálna mzda nemá tendenciu klesať, ale posúvať sa nahor, v prvom kroku bola pomocou jednoduchého matematického aparátu oddelená rigidná zložka od aktuálnej dynamiky mzdového rastu. Rigidná zložka v tomto ponímaní predstavuje tú časť priemerného ročného tempa mzdového rastu, ktorá je výsledkom prenosu mzdovej úrovne z posledného štvrťroka predchádzajúceho roka do nasledujúcich štyroch štvrťrokov.

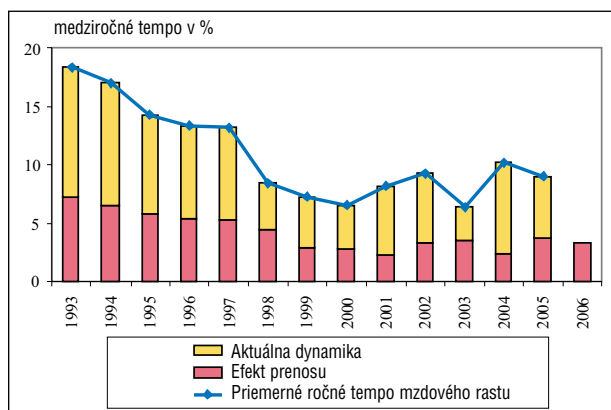
Sezónne očistený časový rad údajov o nominálnej mzde má zo štvrťroka na štvrťrok rastúcu tendenciu. Uvažujme rok (t) a jeho najvyššiu absolútnu mzdovú úroveň, ktorá v sezónne očistenom časovom rade prináleží poslednému štvrťroku. Ak v priebehu celého nasledujúceho roka ($t + 1$) sa mzda nezmení a zostane na najvyššej úrovni roka (t), v priemere bude mzdová úroveň v roku ($t + 1$) vyššia ako priemerná mzdová úroveň v roku (t), a to práve o hodnotu efektu prenosu. Efekt prenosu mzdovej úrovne z konca predchádzajúceho roka do nasledujúceho roka (*carry-over effect*) je v prípade mzdového vývoja pozitívny. To znamená, že vykazuje rast priemernej mzdovej úrovne aj napriek tomu, že v priebehu roka ($t + 1$) nedošlo k žiadnym mzdovým úpravám. Až po odpočítaní efektu prenosu od skutočne dosiahnutého priemerného ročného tempa mzdového rastu možno získať informáciu o tom, aká bola aktuálna mzdová dynamika v roku ($t + 1$).

Graf 2 Mzdová úroveň

Historickú dynamiku priemernej mesačnej mzdy zamestnanca² v SR v členení na efekt prenosu a aktuálnu dynamiku zobrazuje graf 3. V grafe je premietnutý aj

² Prvotný zdroj údajov: ŠÚ SR; údaje sú získavané z vyčerpávajúceho zisťovania v organizáciách vykonávajúcich finančné sprostredkovanie a všetkých nepodnikateľských organizáciách bez ohľadu na počet zamestnancov a zo štvrtročného výberového zisťovania v podnikateľských organizáciách s 20 a viac zamestnancami, alebo s počtom zamestnancov do 19, ktoré majú ročnú produkciu 100 mil. Sk a viac, ktoré je organizované výberovým spôsobom od roku 2004. Údaje za iné malé podniky s počtom zamestnancov do 19 sú získavané z výberového štvrtročného zisťovania. Mzdy za zamestnancov u živnostníkov sú získavané kvalifikovaným odhadom.

Graf 3 Mzdový vývoj

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty.

odhad vývoja mzdy vo 4. štvrťroku 2005, ktorý vychádza z mesačných údajov o vývoji nominálnej mzdy vo vybraných odvetviach (údaje ŠÚ SR o priemernej mzde zamestnanca v 4. štvrťroku 2005 v čase spracovania príspevku neboli k dispozícii). Zohľadnenie odhadu 4. štvrťroku 2005 zároveň umožnilo vypočítať efekt prenosu na rok 2006.

V období rokov 1993 – 2001 mala hodnota efektu prenosu takmer lineárne klesajúcu tendenciu. Z roka na rok predznamenávala vždy nižšie tempo mzdového rastu na bezprostredne nasledujúci rok. Efekt prenosu mzdovej úrovne z konca predchádzajúceho roka bol o to nižší, o čo nižšia bola relácia mzdy v poslednom štvrťroku k prvým trom štvrťrokom v bežnom roku. Od roku 2002 bol lineárny pokles vystriedaný osciláciou efektu prenosu okolo hodnoty 3,2 %. Z údajov za predchádzajúci rok možno vypočítať, že mzdový vývoj v roku 2005 predznamenal efekt prenosu na rok 2006 vo výške okolo 3,3 % (efekt prenosu na rok 2005 bol 3,7 %). To znamená, že ak sa úroveň priemernej mzdy v priebehu roka 2006 nebude upravovať, priemerná ročná mzda v roku 2006 bude o približne 3,3 % vyššia ako jej priemerná úroveň v predchádzajúcom roku. Vyčíslené hodnoty efektu prenosu tvoria prvú z dvoch zložiek kompozitného modelu mzdového vývoja.

Aktuálna mzdová dynamika bežného roka

Druhou (reziduálnou) zložkou výsledného ročného tempa mzdového rastu je aktuálna dynamika bežného roka, ktorú možno definovať ako dôsledok mzdových úprav v bežnom roku. Základnými charakteristikami jej doterajšieho vývoja bolo, že po prvé, aktuálna mzdová dynamika nadobúdala iba kladné hodnoty, čo potvrdzuje rigiditu nominálnej mzdy smerom nadol a po druhé, vyvíjala sa nezávisle od hodnôt efektu prenosu. Na porovnanie –

najvyššia aktuálna dynamika bola zaznamenaná v roku 1993 (11,2 percentuálneho bodu z celkového rastu miezd o 18,4 %), pravdepodobne ako valorizačná korekcia vo vtedajšom vysoko inflačnom prostredí (nad 20 %). Historicky najnižšia aktuálna dynamika bola v roku 2003 (2,9 percentuálneho bodu z celkového mzdového rastu o 6,3 %), čo na prvý pohľad korešponduje s nízkou infláciou z predchádzajúceho roka (3,3 % v roku 2002). Priemerná ročná aktuálna dynamika v období rokov 1994 – 2005 po vylúčení extrémnych hodnôt bola 6,6 %, v roku 2005 po zohľadnení odhadovaného mzdového vývoja v 4. štvrťroku 2005 dosiahla 5,3 %. Výpočet aktuálnej dynamiky miezd možno aplikovať nielen na ročné, ale aj na štvrťročné údaje (tab.1).

Po odčlenení aktuálnej dynamiky od efektu prenosu v rámci celkového tempa mzdového rastu sa možno zaoberať hľadaním premenných, ktoré by dostatočne presne vysvetlili vývoj aktuálnej mzdovej dynamiky bežného roka. Okruh hľadaných vysvetľujúcich premenných bol vymedzený cenovou a finančnou štatistikou so zámerom dokumentovať stret dvoch záujmov pri vyjednávaní nominálnej mzdy – záujmov zamestnanca a zamestnávateľa. Záujmom zamestnanca a odborových organizácií je zabezpečiť mzdový rast minimálne na úrovni inflácie, teda minimálnym záujmom je valorizácia nominálnej mzdy. Záujmom zamestnávateľa je efektívna mzdová politika, ktorá by nemala ohroziť výsledky jeho hospodárenia. Vzhľadom na obmedzenú štatistickú dostupnosť alebo nejednotné definičné vymedzenie a pokrytie potrebných ukazovateľov v rámci finančnej štatistiky sme abstrahovali od hľadania určitého trvalo udržateľného podielu mzdových (resp. pracovných) nákladov na celkových nákladoch či od vzťahu mzdových (resp. pracovných) nákladov k produktivite práce. Posledné uvedené indikátory by mohli byť nahradené údajmi z národohospodárskeho účtovníctva ESA 95, ale jedným zo zámerov opísaného procesu modelovania bola snaha o jednoducho interpretovateľný pohľad zamestnávateľa na mechanizmus vyjednávania nominálnej mzdy s využitím údajov finančnej štatistiky. Napokon, finančná štatistika ponúka prehľad o výsledkoch finančného hospodárenia, v ktorom sú premietnuté aj zmeny v počte zamestnancov, aj dôsledky

Tabuľka 1 Rozklad anualizovaného ročného tempa mzdového rastu v roku 2005

	Efekt prenosu z predchádzajúceho roka	Anualizovaná aktuálna mzdová dynamika	Celkové anualizované tempo mzdového rastu v bežnom štvrťroku
1. štvrťrok 2005	3,7 %	6,2 p. b.	9,9 %
2. štvrťrok 2005	3,7 %	5,8 p. b.	9,5 %
3. štvrťrok 2005	3,7 %	6,1 p. b.	9,8 %
4. štvrťrok 2005	3,7 %	5,3 p. b.	9,0 %

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné odhady a výpočty.

zavádzania procesov zvyšovania produktivity práce vo výrobných aj nevýrobných procesoch.

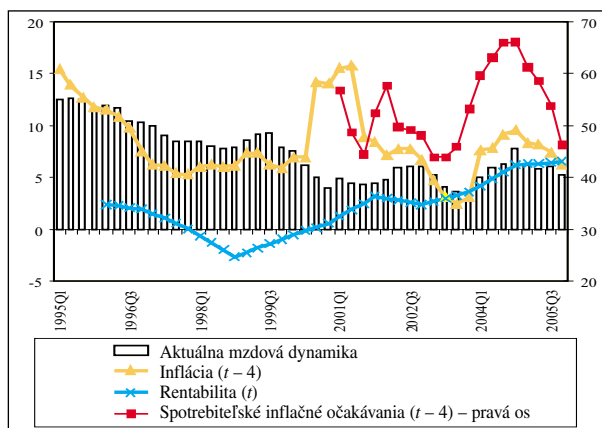
Prepis valorizačného záujmu zamestnancov do modelu predpokladá poznať, ako zamestnanci definujú mieru inflácie a ktoré časové obdobie zohľadňujú (predchádzajúci rok, bežný rok, nasledujúci rok). Základné ekonomické teórie pracujú s očakávanou infláciou, ale odlišujú sa práve uhlom pohľadu na očakávania zamestnancov, ktoré môžu nadobúdať od extrémne optimistických až po extrémne pesimistické očakávania v porovnaní so skutočne dosiahnutou mierou inflácie. V odpovedi na otázku, ktoré obdobie je pre valorizáciu miezd určujúce, môže v dvoch základných variantoch ísť o mieru inflácie v predchádzajúcom roku alebo o jej odhad na bežný rok. Okrem toho možno využívať rôzne modifikované varianty valorizácie mzdy. Doterajšie pozorovania sú naklonené tvrdeniu, že za prevládajúci mechanizmus pri kolektívnom vyjednávaní miezd sa považuje valorizácia mzdy o infláciu z predchádzajúceho roka. Testovanie na štvrtročných dátach potvrdilo vysokú koreláciu medzi mzdovým rastom a minuloročnou infláciou predovšetkým od 1. štvrťroka 2002, pričom z okruhu cenovej štatistiky bola testovaná skutočne dosiahnutá miera inflácie, meraná indeksom spotrebiteľských cien na celom spotrebnom koši.

Kvalita vyrovnania sa zvýšila po doplnení vyššie uvedenej vzťahu o novú premennú, ktorou bola očakávaná miera inflácie, meraná názormi spotrebiteľov na vývoj cien tovarov a služieb v nasledujúcich 12 mesiacoch na Slovensku. Rovnako ako na vývoj inflácie, aj na spotrebiteľské inflačné očakávania reagovala nominálna mzda s časovým oneskorením štyroch štvrtrokov (4Q). Pritom spotrebiteľské inflačné očakávania v období $t - 4Q$ sú subjektívnym odhadom inflácie na obdobie t a bez ohľadu na to, akú presnosť odhadu dosahujú, z testovani vyplýva, že pri vysvetľovaní mzdového vývoja dobre plnia úlohu podporného ukazovateľa. Zároveň treba uviesť aj ďalší z čiastkových výsledkov testovania, a síce, že postupne slabne sila spotrebiteľských očakávaní a narastá sila skutočne dosiahnutej inflácie, čo možno pripísať stabilizácii a väčšej transparentnosti inflačného prostredia.

Pri hľadaní vysvetľujúcej premennej zo strany zamestnávateľov je opäť namieste otázka určujúceho obdobia a rovnako aj spôsob merania efektivity mzdovej politiky. Z okruhu údajov finančnej štatistiky boli testované absolútne i relatívne ukazovatele (absolútny objem hospodárskeho výsledku, rentabilita nákladov, rentabilita tržieb z vlastných výkonov, rentabilita tržieb od obyvateľstva, krytie nákladov úvermi, nákladovosť výnosov). Po štatistickej a ekonomickej verifikácii zostala k dispozícii na ďalšie úvahy a vysvetľovanie mzdového vývoja rentabilita nákladov, aj to iba od 1. štvrťroku 2001, pričom kvalitnejšie vyrovnanie poskytuje až pohľad od 1. štvrťroku 2003.

Údajové podklady vybrané na testovanie možno zhrnúť na nasledujúcom grafe, ktorý ponúka štvrtročný vývojový pohľad.

Graf 4 Aktuálna mzdová dynamika a vysvetľujúce premenne

Z viacerých overovaných kombinácií rôznych premenných a rôzneho časového posunu uvádzame ten, ktorý najlepšie spĺňa jednoduché pravidlá štatistickej a ekonomickej verifikácie. Vychádza z užšie ohraničeného obdobia 1Q 2003 – 3Q 2005 a jeho funkcia má tvar:

$$\text{Aktuálna mzdová dynamika} = f(\text{CE}(t-4); \text{CPI}(t-4); \text{R}(t)),$$

kde $\text{CE}(t-4)$ predstavuje spotrebiteľské inflačné očakávania s časovým oneskorením štyroch štvrtrokov, ktoré sú v tvare anualizovaného indexu mesačne zisťovaných odpovedí respondentov na otázku „Aký vývoj cien tovarov a služieb očakávate v nasledujúcich 12 mesiacoch na Slovensku?“, pričom zohľadňované odpovede majú charakter kvalitatívneho hodnotenia (zvyší sa – nezmení sa – zníži sa) a index sa vypočíta ako vážené porovnanie kladných a záporných odpovedí (hodnoty indexu sú kladné); takto spracované údaje sú dostupné od 1. štvrťroku 2001,

– $\text{CPI}(t-4)$ je inflácia meraná indexom spotrebiteľských cien s časovým oneskorením štyroch štvrtrokov,

– $\text{R}(t)$ je rentabilita nákladov v tvare vyhladeného anualizovaného podielu hospodárskeho výsledku na nákladoch v nefinančných spoločnostiach s 20 a viac zamestnancami; takto spracované údaje sú dostupné od 1. štvrťroku 1996. Vzhľadom na anualizáciu finančných výsledkov sa v nominálnej mzde bežného štvrťroka zohľadňuje skutočne dosiahnutá rentabilita za ostatné štyri štvrtroky.

Prognóza rastu nominálnej mzdy na rok 2006

Prognóza priemerného ročného tempa mzdového rastu na rok 2006 bude súčtom efektu prenosu z predchádzajúceho roka (3,3 %, ako bolo uvedené vyššie) a aktuálnej mzdovej dynamiky bežného roka. Ak považujeme odhadnutý model aktuálnej mzdovej dynamiky za ekonomicke interpretovateľný, na začiatku jeho využitia na prognostické účely je nutné zvážiť jeho použiteľnosť na prognózovanie v období najbližších štyroch štvrtrokov. Problémom prognózovania je poznanie dostatočne spoľahliv-

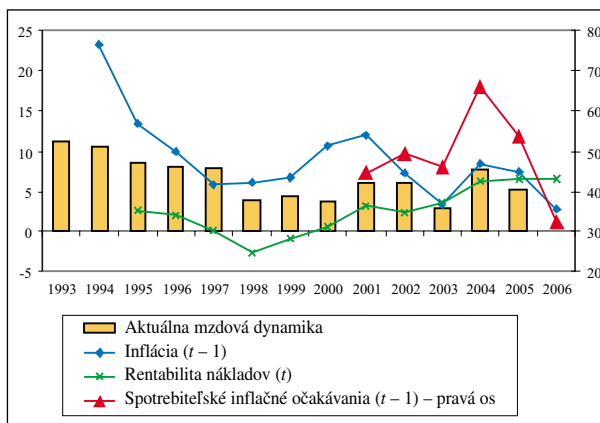
vých hodnôt vysvetľujúcich premenných na obdobie prognózy. V prípade uvedeného modelu sú na obdobie požadovaných najbližších štyroch štvrtrokov k dispozícii spotrebiteľské inflačné očakávania zo Spotrebiteľského barometra Štatistického úradu SR a skutočný vývoj inflácie meraný Štatistickým úradom SR.

Chýbajúcou premennou je odhad rentability na najbližšie štyri štvrtroky. Prípadným vyradením rentability z opísaného modelu, a teda z procesu vysvetľovania krátkodobého mzdového vývoja by sme dospeli k ťažko ekonomicky interpretovateľným a odôvodniteľným výsledkom. Aktuálne nízkoinflačné prostredie (na ktoré už výrazne zareagovali aj spotrebiteľské inflačné očakávania) by na rok 2006 totiž indikovalo len minimálny, doposiaľ najnižší rast nominálnej mzdy v histórii slovenskej ekonomiky, čo je vylúčené aj s prihliadnutím na charakter volebného roka ako zmeny politického cyklu. Okrem toho sa ekonomika nachádza v rastovej etape konjunkturálneho cyklu so zvyšujúcim sa tempom hospodárskeho rastu, domáceho dopytu, exportu, zamestnanosti a so zlepšujúcim sa finančným hospodárením. Preto typické ukazovatele, ktoré boli doposiaľ postačujúce na predikciu nominálnej mzdy, minimálne v krátkodobom horizonte nebudú vedieť dostatočne presne vysvetliť vývoj aktuálnej mzdovej dynamiky a celkovej nominálnej mzdy. Ako vidno z grafu, nízka inflácia v roku 2005 a razantné zníženie spotrebiteľských inflačných očakávaní vo vzájomnej súčinnosti neposkytujú takmer žiaden, resp. len minimálny priestor na rast aktuálnej mzdovej dynamiky v roku 2006.

Určitý opodstatnený priestor na budúci rast aktuálnej mzdovej dynamiky môže byť daný zlepšujúcim sa finančným hospodárením podnikateľských subjektov, pričom graf znázorňuje rentabilitu nákladov na rok 2006 ako nezmenený stav z predchádzajúceho roka. Grafické určenie očakávanej rentability v roku 2006 na úrovni predchádzajúceho roka pritom predstavuje konzervatívny odhad oproti štatisticky vierohodnejším prístupom získania odhadov rentability. Tieto odhady možno získať pomocou modelu trendového vývoja alebo možno použiť presne vymedzené čiastkové výsledky konjunkturálnych prieskumov v stavebníctve, alebo v krajnom prípade možno rentabilitu nahradiť tempom rastu HDP, pričom HDP patrí k najčastejšie predikovaným ukazovateľom.

Každý z troch uvedených prístupov k odhadu rentability indikuje na rok 2006 vyššiu úroveň (v dostupnom časovom rade historicky najvyššiu) v porovnaní so zvoleným konzervatívnym postupom, čo treba vziať do úvahy pri ekonomickej interpretácii výsledného tempa mzdového rastu, uvedeného nižšie. Ak zapracujeme konzervatívny odhad rentability, skutočnú infláciu a namerané spotrebiteľské inflačné očakávania s prí-

Graf 5 Vývoj aktuálnej mzdovej dynamiky a jej vysvetľujúcich premenných

slušným časovým posunom do modelu aktuálnej mzdovej dynamiky, výsledkom budú štvrtročné odhady, ktoré v ročnom priemere predstavujú 4,9 percentuálneho bodu (5,3 p. b. v predchádzajúcom roku). Vychádzajúc z kompozitného modelu nominálnej mzdy, po započítaní efektu prenosu z predchádzajúceho roka možno v roku 2006 očakávať rast nominálnej mzdy o 8,2 %.

Tab. 2 Prognóza priemerného ročného tempa mzdového rastu na rok 2006

Funkčný tvar modelu pre aktuálnu mzdovú dynamiku	Efekt prenosu v %	Aktuálna mzdová dynamika v p. b.	Tempo mzdového rastu v %
$f(CE(t-4); CPI(t-4); R(t))$	3,3	4,9	8,2

Uvedený aditívny postup k odhadu tempa rastu nominálnej mzdy možno aplikovať aj na odmenách zamestnancov v rámci dôchodkového prístupu k výpočtu hrubého domáceho produktu. Je vhodným inštrumentom nielen na prognózu, ale aj na analýzu mzdového vývoja.

Predikcie mzdového vývoja sú z národohospodárskeho pohľadu dôležitým podkladom menovopolitických rozhodnutí o nastavení menovej politiky a súčasne patria k hlavným fiškálnym predpokladom nastavenia príjmovej zložky verejných rozpočtov. Úroveň a tempo rastu miezd z mikroekonomického hľadiska predstavuje zásadný faktor životnej úrovne obyvateľstva. Uvedené hľadiská určujú postavenie správnych predikcií vývoja mzdy v ekonomike.

Použitá literatúra a iné zdroje:

1. www.europa.eu.int
2. www.fedee.com
3. www.ecb.int
4. Lukáčiková, A. – Szomolányi, K. – Lukáčik, M.: Modelovanie mzdového vývoja, Manažment v teórii a praxi, 2/2005.
5. Publikácie a produkty Štatistického úradu Slovenskej republiky.